

Естетика

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень ВО
Галузь знання	Для всіх
Спеціальність	Для всіх
Освітня програма	Для всіх
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	заочна
Рік підготовки, семестр	2 курс; осінній/весінній
Обсяг дисципліни	Загальна кількість: 120 год. Лекційних занять: 6 год. Практичних занять: 2 год. Самостійна робота студентів: 112 год.
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік, МКР
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ScheduleGroupSelection.aspx
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: викладачі кафедри філософії http://philosophy.kpi.ua/vikladachi/ Семінарські заняття: викладачі кафедри філософії http://philosophy.kpi.ua/vikladachi/

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Системне реформування українського суспільства у контексті загальноєвропейського вектору, становлення національно-культурної ідентичності, а також процеси розвитку інформаційної культури, потребують усвідомлення ролі фахівців нової генерації у запровадженні ефективних стратегій розбудови сучасного демократичного суспільства. За таких умов вивчення навчальної дисципліни «Естетика» сприяє підвищенню рівня фундаментальних знань студентів, формуванню відповідних навичок, що реалізують евристичні здібності студентів, які є визначальними для формування професійної компетентності та конкурентоздатності сучасного фахівця.

Вивчення цього курсу дозволяє дослідити соціальну природу мистецтва, розглянути мистецтво як форму соціальної комунікації, висвітлити інноваційну специфіку естетичних стратегій модернізму та постмодернізму в ХХ-ХХІ ст., усвідомити вплив українського художнього авангарду на формування європейської художньої культури ХХ-ХХІ ст., а також розглянути естетико-художні інновації сучасних арт-практик у контексті впливу медіакультури/кіберкультури, зокрема цифрових технологій, Інтернету.

Ефективним у розгляді проблематики дисципліни є не тільки теоретичні, але й практичні форми засвоєння тематичного матеріалу, що забезпечується застосуванням інтерактивних форм (ділова гра), а також активним використанням мультимедійних засобів у репрезентації різних видів мистецтва (твори візуального мистецтва, музики та ін.). Крім того, у процесі навчання студенти відвідують експозицію українського авангарду в Національному Художньому музеї України й художню студію одного з сучасних українських митців.

Метою навчальної дисципліни є формування естетичної свідомості студентів, зокрема естетичного смаку, естетичного сприйняття, розвиток чуттєвої культури й накопичення естетичного досвіду, що позитивно впливає на актуалізацію креативних здібностей студентів та спонукає до самореалізації фахівців, активізує їхні пізнавальні інтереси. Мета досягається через вивчення основних теоретичних і практичних аспектів, що пов'язані з естетикою як наукою про становлення і розвиток чуттєвої культури людини, про сутність естетичного в дійсності, про закони естетичної діяльності й естетичного освоєння світу, історичні закономірності розвитку мистецтва.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти:

- поглиблюють знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- набудуть здатність переводити естетичний досвід на рівень теоретичного осмислення, спираючись на отримані знання;
- оволодіють навичками поєднувати теоретичні і практичні аспекти отриманих знань з естетики в сприйнятті та інтерпретації художніх творів;
- сформуують здатність орієнтуватися в художніх напрямках, течіях та стилях мистецтва культури модерну, постмодерну, а також в арт-практиках сучасної медіакультури/кіберкультури;
- оволодіють умінням сприймати мистецтво як унікальний засіб гармонізації особистості, як форму комунікації й галузь творчості, що впливає на розвиток креативності й самореалізації в професійній діяльності фахівця;
- отримують навички застосовувати отримані знання й набутий естетичний досвід в діяльності соціального працівника, у стратегії створення позитивного професійного іміджу;
- набудуть здатність формувати власну позицію щодо продукції сучасної культуріндустрії, незалежно від впливу маніпуляційних технологій.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Навчальна дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує знання з інших освітніх і наукових галузей, а саме, філософії, соціології, соціальної роботи, культурології, соціології мистецтва тощо. Ці дисципліни створюють загальну світоглядну і методологічну основу для сприйняття студентами змісту базових знань, сприяють актуалізації принципу системності знання, сприяють набуттю фаховості.

За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця дана навчальна дисципліна є вибірковою і може бути пов'язана з іншими дисциплінами гуманітарного спрямування.

Отримані практичні навички та засвоєні теоретичні знання під час вивчення навчальної дисципліни можна використовувати в подальшому під час опанування інших навчальних дисциплін як обов'язкових та і вибірових.

Для забезпечення освітнього процесу під час дистанційного навчання та більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни і засвоєння матеріалу використовуються система Електронний кампус, ресурси платформи дистанційного навчання «Сікорський», сервіси для організації онлайн-конференцій та відеозв'язку (наприклад, «Zoom», «Skype»), електронна пошта, месенджери (W).

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Класична естетика.

Тема 1. Естетика як наука. Предмет естетики. Естетична свідомість.

Тема 2. Основні естетичні категорії.

Тема 3. Мистецтво як естетичний феномен.

Тема 4. Історична динаміка розвитку мистецтва.

Розділ 2. Некласична і постнекласична естетика. Естетичні проблеми мистецтва XX-XXI століть.

Тема 5. Модернізм у художній культурі XX століття.

Тема 6. Мистецька практика модернізму: абстракціонізм і кубізм.

Тема 7. Мистецька практика модернізму: естетичні стратегії сюрреалізму.

Тема 8. Модернізм в українському мистецтві першої половини XX століття.

Тема 9. Естетичні стратегії українського авангарду першої половини XX століття: футуризм і кубофутуризм.

Тема 10. Естетика постмодернізму.

Тема 11. Інтертекстуальні стратегії постмодернізму.

Розділ 3. Естетика у сучасному процесі інтеграції гуманітарних наук. Соціологія мистецтва.

Тема 12. Мистецтво як форма соціальної комунікації. Соціальні функції мистецтва

Тема 13. Соціокультурні аспекти сприйняття мистецтва. Рецептивна естетика.

Тема 14. Мистецтво й соціальна стратифікація.

Тема 15. Мистецтво як соціальний інститут.

Розділ 4. Естетичні стратегії сучасної медіакультури.

Тема 16. Мистецтво у контексті сучасної медіакультури

Тема 17. Технообрази та віртуальна реальність як естетико-художні феномени сучасного мистецтва.

Тема 18. Сучасні арт-практики.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література

1. Царенок А. В. Естетика: навчально-методичний посібник. Чернігів : НУ «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка, 2023. 104 с.
2. Левчук Л.Т., Оніщенко О.І., Панченко В.І. Естетика. Київ : Видавництво: Центр учбової літератури, 2019. 520 с.
3. Левчук Л.Т. Естетика: посібник для підготовки до іспитів. 2-ге вид. Львів : Новий Світ, 2020. 240 с.

Допоміжна література

1. Естетика: комплекс навчально-методичного забезпечення для студентів напряму підготовки 6.030101 «Соціологія» Укл.: Балакірова С. Ю. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 32 с.
2. Сергеева Н. Естетика в структурі сутності дизайну. Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури. Київ : № XXV 1. 2023. С. 10-15.
3. Лагода О. Естетичний дискурс дизайну: проблематизація, маніфестація, репрезентація. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2021. Вип. 40, т. 2. С. 51-56.
4. Ведернікова Т. В. Художнє втілення естетичних позицій у романі О. Уайльда «Портрет Доріана Грея». Ціннісні орієнтири в мистецькому просторі – індивід і соціальний контекст: Літературознавство. Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків : ХНПУ, 2020.
5. Мудрак М. «Нова генерація» і мистецький модернізм в Україні / М. Мудрак. – Київ : Родовід, 2018. 288 с.
6. Український художній авангард: Маніфести, публіцистика, бесіди, спогади, листи / Упоряд. Д.Горбачов за участі С.Папети та О.Папети; Вст.ст. М.Дмитрієвої; Наук.ред. А.Пучков. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2020. 640 с.
7. Франко І. Із секретів поетичної творчості [Електронний ресурс] www.lib.mn/blog/ivan franko/
8. Хайдеггер. М. Исток художественного творения. [Електронний ресурс] www.Heidegger.ru/documents/tom5/istok.doc

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Для вирішення конкретних навчальних завдань використовуються наступні методи навчання:

на лекціях:

словесні – розповідь, пояснення, коментування, бесіда, дискусія, диспут, дебати;

наочні – ілюстрування, демонстрування;

практичні – аналіз ситуацій, наведення прикладів з життя/професійної діяльності.

на семінарських заняттях:

словесні – робота з підручником/посібником/допоміжною літературою (реферування, огляд, цитування), підготовка доповідей, пояснення, коментування, бесіда, дискусія;
наочні – ілюстрування, демонстрування;
практичні – аналіз ситуацій, конспектування, наведення прикладів з життя/професійної діяльності.

Лекційні заняття

Тема 1. Естетика як наука. Предмет естетики. Основні естетичні категорії.

1. Поняття «естетика». Місце естетики в системі філософських наук. Естетика як самостійна наука.
2. Предмет естетики в процесі розвитку проблематики науки. Розвиток постнекласичної естетики.
3. Специфіка естетичних категорій. Класифікація категорій естетики.
4. Категорії "гармонія" і "міра", "прекрасне" і "потворне". Проблема естетизації потворного в сучасному мистецтві.
5. Категорія естетичного.

Завдання для самостійної роботи.

1. Структура естетичної свідомості. Естетичне почуття, естетичний смак, естетичний ідеал, естетичні погляди і теорії.

2. Категорії "трагічне" і "комічне", «піднесене» і «низьке».

Тема 2. Мистецтво як естетичний феномен. Історична динаміка розвитку мистецтва.

1. Інтегративна специфіка естетики як метатеорії мистецтва. Проблеми методології аналізу мистецтва.
2. Мистецтво як специфічна духовна діяльність людини. Художність як естетична категорія. Людина і світ людини в художньому відображенні.
3. Художньо-образна система мистецтва.
4. Історична типологія мистецтва. Характеристика понять "художня епоха", "художній напрям", "художня течія", "художній метод". Стиль як категорія естетики.
5. Художні напрями і течії XX-XXI ст.

Завдання для самостійної роботи.

1. Генеза і знаково-символічна природа художнього образу. Специфіка художнього символу.
2. Особливості античного мистецтва і мистецтва європейського Середньовіччя. Мистецтво Відродження.
3. Основні художні напрями Нового часу: бароко, класицизм, романтизм, реалізм.

Тема 3. Модернізм у художній культурі XX століття.

1. Соціокультурні чинники формування та розвитку мистецтва модернізму в XX столітті. Поняття «модерн», «модернізм», «авангард».
2. Сутність художнього методу модернізму.
3. Некласичні та постнекласичні філософсько-естетичні концепції як теоретичні засади художніх напрямів і стилів модернізму.
4. Основні мистецькі напрями і течії модернізму: абстракціонізм, кубізм, супрематизм, експресіонізм, сюрреалізм, футуризм, поп-арт.

Завдання для самостійної роботи.

1. Формування естетичної стратегії експресіонізму в художній культурі модерну.

Тема 4. Мистецька практика модернізму: Абстракціонізм, кубізм й естетичні стратегії сюрреалізму.

1. Формування абстракціонізму в європейському образотворчому мистецтві.
2. Естетичні інновації абстракціонізму: абстракція як прояв творчої інтуїції за концепцією В. Кандинського.
3. Кубізм у творчості П. Пікассо.
4. Сюрреалізм як прояв кризи європейської свідомості.
5. Сюрреалізм як художня спроба втілення ідей психоаналізу З. Фрейда. Творчий експеримент в сюрреалізмі: метод «чистого автоматизму» як втілення принципів абсурду, алогізму, випадковості, спонтанних асоціацій.

Завдання для самостійної роботи.

1. Вплив музичного мистецтва на абстракціонізм В. Кандінського.
2. Сюрреалізм у творчості С. Далі, Л. Бунюеля.

Тема 5. Модернізм в українському мистецтві першої половини XX століття. Естетичні стратегії українського авангарду: супрематизм, футуризм, кубофутуризм.

Модернізм в українському мистецтві першої половини XX століття.

1. Формування модернізму та авангарду в українському мистецтві першої половини XX століття.
2. Взаємодія фольклорних традицій та авангардних стратегій як основа естетичних інновацій українського модернізму першої половини XX століття.
3. Естетична специфіка супрематизму К. Малевича.
4. Соціокультурні чинники формування футуризму в художній культурі. Вплив науково-технічного прогресу та індустріалізації на естетичні стратегії футуризму. Творча діяльність Д. Бурлюка, М. Семенка.
5. Кубофутуризм в творчості О. Богомазова.

Завдання для самостійної роботи.

1. Естетична стратегія О. Архипенка в контексті інноваційних інтенцій модернізму.
2. Формування модерністських стратегій в українській літературі XX ст.
3. Естетичні новації кубофутуризму О. Екстер.

Тема 6. Естетика постмодернізму. Інтертекстуальні стратегії постмодернізму.

1. Постмодернізм як явище культури постіндустріального суспільства другої половини XX століття. Поняття “постмодерн” і “постмодернізм”.
2. Онтологічна концепція мистецтва М. Гайдеггера та її значення для становлення естетики постмодернізму.
3. Вплив теорій постструктуралізму і деконструктивізму на формування постмодерністської естетики:

Художній твір як Текст в концептуальних стратегіях Р. Барта, Ж. Дерріда, М. Фуко. Інтертекстуальна природа колажності постмодерністського твору-тексту.

4. Постмодерністська іронія як прояв специфічного світовідчуття. Креативність методу гри в створенні нової естетичної комунікації.
5. Постмодернізм в українському мистецтві XX – XXI ст.

Завдання для самостійної роботи.

1. Концепція “смерті автора” Р. Барта.
2. Плюралістичне ставлення постмодернізму до різних культурних традицій, художніх напрямів і течій.

Тема 7. Мистецтво як форма соціальної комунікації. Соціальні функції мистецтва. Соціокультурні аспекти сприйняття мистецтва. Рецептивна естетика.

1. Соціологія мистецтва як інтегративна галузь гуманітарного знання. Специфіка соціального буття мистецтва. Т. Адорно про ілюзорні і реальні соціальні чинники у розвитку мистецтва XX століття.
2. Поняття “комунікація”. Проблема художньої творчості як феномена соціальної комунікації. Художній твір як комунікація.
3. Рецептивна естетика у контексті естетичного дискурсу. Вплив герменевтичної теорії Г.-Г. Гадамера на формування рецептивної естетики.
4. Проблема соціальної детермінованості художнього змісту в рецептивній естетиці В. Ізера і Г. Р. Яussa.
5. Поезис, естезис й катарсис як продуктивний, рецептивний та комунікативний аспекти естетичної діяльності за теорією Г. Р. Яussa.

Завдання для самостійної роботи.

1. Комунікативні аспекти художньої мови. Знаки та знакові системи художнього спілкування.
2. Поняття «горизонт сподівання», «горизонт розуміння» за концепцією Г. Р. Яussa.

Тема 8. Мистецтво й соціальна стратифікація. Мистецтво як соціальний інститут. Мистецтво й соціокультурна стратифікація.

1. Теорія соціокультурної стратифікації як напрям соціології мистецтва.
2. Поняття «субкультура». Субкультура і картина світу. Художня культура як взаємодія різних субкультур. Класифікація субкультур.
3. Мистецтво як складова у створенні картини світу. Роль митця у процесі художнього моделювання світу.
4. Соціальне буття мистецтва і поняття соціального інституту. Художня культура як цілісна поліфункціональна система. Інститути збереження та розповсюдження продуктів художньої культури.
5. Формування та здійснення культурної політики в галузі мистецтва.
Завдання для самостійної роботи.
 1. Інститути створення і тиражування продуктів художньої культури.
 2. Культурна політика в Україні.

Тема 9. Мистецтво у контексті сучасної медіакультури. Технообрази та віртуальна реальність як естетико-художні феномени сучасного мистецтва

1. Поняття «медіакультура», «медіамистецтво» у гуманітарному дискурсі. Застосування сучасних інформаційно-комунікативних технологій у художній творчості як прояв культури «постпостмодернізму»/ «метамодернізму».
2. Вплив медіатехнологій на формування естетичних стратегій сучасних арт-практик.
3. Медіа як засіб комунікації та повідомлення за концепцією Г. М. Маклюєна. Класифікація медіа. Художній твір як медіатекст.
4. Віртуальна реальність як естетико-художній феномен сучасного мистецтва. Поняття «технообраз» Г. Коклен.
5. «Дематеріалізація» мистецтва і поняття симулякру постмодерністської естетики.
Завдання для самостійної роботи.
 1. Комп'ютерні технології створення художнього образу.
 2. Гіпертекст як принцип організації художньої структури.

Семінарські заняття

Основними завданнями циклу семінарських занять є поглиблення знань, що отримані на лекціях, сприяння та розвинення у студентів навичок щодо самостійної роботи, вміння вести дискусію за темою семінару, розвиток комунікативних здібностей та умінь студентів. Підготовка до семінарів передбачає створення студентами презентацій за допомогою комп'ютерних засобів, що сприяє розвитку креативних здібностей студентів, естетичного смаку, а також підвищує рівень медіакомпетентності. Крім того, використання під час семінарів презентацій забезпечує плідне поєднання теоретичних і практичних форм навчання, позитивно впливає на накопичення естетичного досвіду. Програма модульного кредиту передбачає використання ділової гри «Чистий автоматизм: створення віршів» за темою «Естетична специфіка сюрреалізму», що також позитивно впливає на ефективність засвоєння матеріалу.

ПЕРЕЛІК ТЕМ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Естетика як наука. Предмет естетики. Естетична свідомість.

1. Специфіка естетики як галузі гуманітарного знання.
2. Естетичне та його сутність.
3. Структура естетичної свідомості: естетичне почуття, естетичний смак.
4. Структура естетичної свідомості: естетичний ідеал, естетичні погляди і теорії.

Тема 2. Основні естетичні категорії.

1. Характеристика естетичних категорій «прекрасне» і «потворне». Прекрасне як форма буття істини, художній твір як діалектика «світу» і «землі» за онтологічною концепцією М. Гайдеггера: М. Гайдеггер. «Виток художнього творіння».
2. Естетичні категорії «трагічне» і «комічне». Теорія катарсису.
3. Специфіка категорії «естетичне».

Тема 3. Мистецтво як естетичний феномен. Історична динаміка розвитку мистецтва.

1. Естетика як метатеорія мистецтва. Методологічні стратегії аналізу мистецтва.
2. Художньо-образна система мистецтва. Знаково-символічна природа художнього образу.
3. Характеристика понять “художня епоха”, “художній напрям”, “художня течія”, “художній метод”.
4. Основні художні напрями Нового часу: бароко, класицизм, романтизм, реалізм.
5. Художні напрями і течії ХХ-ХХІ ст.

Тема 4. Історична динаміка розвитку мистецтва.

1. Історична типологія мистецтва.
2. Основні художні напрями Нового часу: бароко, класицизм, романтизм, реалізм.
3. Мистецтво модерну і постмодерну в культурі ХХ століття.

Тема 5. Модернізм у художній культурі ХХ століття

1. Характеристика художнього методу модернізму. Модернізм як опозиція реалізму.
2. Нігілістичне відношення до традицій у мистецтві модернізму й ідея прогресу в художній творчості.
3. Основні мистецькі напрями і течії модернізму.
4. Формування естетичної стратегії експресіонізму в художній культурі модерну.

Питання для самостійної роботи студентів

1. Масове мистецтво як мистецтво тривіалізації. Функції масового мистецтва.

Тема 6. Мистецька практика модернізму: Абстракціонізм і кубізм.

1. Соціокультурні чинники формування абстракціонізму.
2. Специфіка естетичної концепції абстракціонізму В. Кандинського: В. Кандинський. «Про духовне в мистецтві».
3. Абстракціонізм в творчості П. Мондріана.
4. Естетичні стратегії кубізму: творчість П. Пікассо.

Тема 7. Мистецька практика модернізму: Естетичні стратегії сюрреалізму.

1. Сюрреалізм як художня спроба втілення ідей психоаналізу З. Фрейда. Творча діяльність художника і проблема позасвідомого в роботі З. Фрейда «Художник і фантазування».
2. Формування сюрреалізму у французькій літературі 20-х років ХХ ст. Творча діяльність А. Бретона. “Маніфести сюрреалізму”.
3. Характеристика методу «чистого автоматизму»: принципи абсурду, алогізму, випадковості, спонтанних асоціацій як засоби прояву позасвідомого. Ділова гра «Чистий автоматизм: створення віршів».
4. Втілення принципів сюрреалізму в «театрі абсурду» (С. Беккет, Е. Іонеску) та кіномистецтві (Л. Бунюеля, С. Далі).
5. Естетичні принципи сюрреалізму в образотворчому мистецтві: творчість Р. Магрітта.

Тема 8. Модернізм в українському мистецтві першої половини ХХ століття.

1. Діяльність українських художньо-літературних об'єднань у контексті становлення модернізму.
2. Абстракціонізм в українській художній культурі: вплив фольклорних традицій на естетичну специфіку супрематизму К. Малевича.
3. Особливості абстрактного мистецтва за концепцією О. Архипенка.
4. Формування модерністських стратегій в українській літературі.

Тема 9. Модернізм в українському мистецтві першої половини ХХ століття: Естетичні стратегії футуризму та кубофутуризму.

1. Соціокультурні чинники формування футуризму в художній культурі. Вплив науково-технічного прогресу та індустріалізації на естетичні стратегії футуризму.
2. Вплив традицій народної творчості на становлення естетичної специфіки футуризму в українській художній культурі: творча діяльність Д. Бурлюка, М. Семенка.
3. Кубофутуризм в творчості О. Богомазова.

4. Естетичні новації в творчості О. Архипенка.
5. Естетична стратегія кубофутуризму О. Екстер.

Тема 10. Естетика постмодернізму.

1. Постмодернізм як кризове явище в культурі постіндустріального суспільства другої половини ХХ ст.
2. Контекстуальність і плюралістичність як головні принципи постмодерністського мистецтва.
3. Проблема ігрової діяльності реципієнта у процесі сприйняття та інтерпретації художнього твору: Г.-Г. Гадамер «Актуальність прекрасного».
4. Багатозначність художнього символу за концепцією Г.-Г. Гадамера.

Тема 11. Інтертекстуальні стратегії постмодернізму.

1. Художній твір як Текст у постмодерністській концепції “смерті автора” Р. Барта і в теорії деконструкції Ж. Дерріда.
2. Проблема інтертекстуальності в естетиці постмодернізму. Полістилістика як прояв художнього методу постмодернізму.
3. Постмодерністська іронія як прояв специфічного постмодерністського світовідчуття.
4. Постмодернізм в українському мистецтві.
5. Полістилістика як прояв художнього методу постмодернізму.

Тема 12. Мистецтво як форма соціальної комунікації. Соціальні функції мистецтва.

1. Соціальне буття мистецтва. Соціальні функції мистецтва.
2. Специфіка мистецтва як форми соціальної комунікації.
3. Художній твір як комунікація. Комунікативні властивості художнього образу.
4. Комунікативні аспекти художньої мови. Знаки та знакові системи художнього спілкування.
5. Роль герменевтичної діяльності реципієнта у створенні художньої комунікації.

Тема 13. Соціокультурні аспекти сприйняття мистецтва. Рецептивна естетика.

1. Рецептивна естетика як підґрунтя багатьох ідей соціології мистецтва.
2. Конкретно-історична та соціальна обумовленість сприйняття художнього твору. Проблема багатозначності художнього змісту, ствердження множинності рецепцій та інтерпретаційних стратегій.
3. Проблема естетичного сприйняття за концепцією Г. Р. Яусса. Продуктивний, рецептивний та комунікативний аспекти естетичної діяльності за теорією Г. Р. Яусса.
4. Характеристика понять «горизонт розуміння», «горизонт сподівань», «горизонт читання» в контексті герменевтичної проблематики.
5. Рецептивна естетика і проблема постмодерністського твору-тексту.

Тема 14. Мистецтво й соціокультурна стратифікація.

1. Міждисциплінарна специфіка теорії соціокультурної стратифікації.
2. Характеристика поняття субкультури. Субкультура як актуалізація картини світу.
3. Типологія субкультур. Домінуючі та маргінальні, офіційні та контркультурні субкультури суспільства. Молодіжні субкультури.
4. Вплив мистецтва на формування і розвиток субкультур. Художній твір як взаємодія картин світу автора і реципієнта.
5. Соціальна детермінованість художнього змісту.

Тема 15. Мистецтво як соціальний інститут.

1. Інституціональні форми функціонування мистецтва.
2. Інститути створення і тиражування продуктів художньої культури.
3. Характеристика інститутів збереження та розповсюдження продуктів художньої культури.
4. Специфіка формування та здійснення культурної політики в галузі мистецтва.
5. Проблема формування ефективної культурної політики в сучасній Україні.

Тема 16. Мистецтво у контексті сучасної медіакультури.

1. Характеристика і кореляція понять «медіакультура», «інформаційна культура», «кіберкультура».
2. Особливості трактування медіа як засобу комунікації та повідомлення за концепцією М. Маклюєна. Проблема типології.
3. Концептуальна стратегія «нових медіа» Л. Мановича.
4. Вплив медіатехнологій на формування комунікативних стратегій сучасного мистецтва.
5. Розвиток аудіальних, візуальних та аудіовізуальних систем художньої виразності у контексті медіатехнологій.

Тема 17. Технообрази та віртуальна реальність як естетико-художні феномени сучасного мистецтва

1. Технообраз та віртуальна реальність як феномени культури.
2. Характеристика технообразу. Комп'ютерні технології створення технообразу. Кореляція понять технообразу та текстообразу.
3. Поняття віртуальної реальності. Естетика віртуальності та поняття «симулякр» постмодерністської естетики. Гіперлітература та гіпертекст.
4. Віртуальність в мистецьких практиках сучасності.

Тема 18. Сучасні арт-практики.

1. Характеристика поняття «арт-практика». Проблема типології.
2. Енвайромент, публік-арт, ленд-арт, стрит-арт як прояв естетизації дійсності й розширення мистецького простору.
3. Мурал як форма соціальної взаємодії.
4. Арт-практики в контексті розвитку українського актуального мистецтва (contemporary art).
5. Цифрове мистецтво та інтерактивна специфіка нет-арту.
6. Мультимедійність арт-продукції.

7. Самостійна робота студента

Засвоєння змісту дисципліни «Естетика» разом із аудиторними заняттями передбачає виконання студентами самостійної роботи з метою самоконтролю знань та підготовки до занять. Систематична самостійна робота дає можливість закріпити матеріал курсу, акцентує увагу на головних проблемах тем, що вивчаються.

Самостійна робота студентів передбачає:

Підготовка до аудиторних занять.

Підготовка до модульної контрольної роботи.

Підготовка до заліку.

Політика та контроль**7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)**

Правила відвідування занять. Відвідування занять є вільним, бали за присутність на лекції та семінарських заняттях не додаються, штрафні бали не передбачаються. Однак, студентам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для отримання певних позитивних результатів вивчення дисципліни завдяки активній участі у роботі на семінарських заняттях.

Дистанційний режим навчання. У разі запровадження обмежень на відвідування університету у разі організації освітнього процесу у змішаному /дистанційному режимі пов'язаних з введенням режиму воєнного стану в державі (або карантину), освітній процес здійснюється відповідно до Положення про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/188>), Регламенту проведення семестрового контролю в

дистанційному режимі (<https://osvita.kpi.ua/node/148>). У режимі дистанційного навчання заняття відбуваються у вигляді онлайн-конференції на платформі Zoom. Посилання на конференцію видається на початку семестру. З метою забезпечення якісної підготовки здобувачів, дистанційний курс дисципліни розміщено на Платформа дистанційного навчання «Сікорський» (<https://www.sikorsky-distance.org>). Результати оцінювання висвітлюють у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача (<https://ecampus.kpi.ua>).

Правила поведінки на заняттях. На заняттях слід дотримуватись норм етичної поведінки визначених у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>). В аудиторіях на лекційних та семінарських заняттях, а також під час проведення занять у формі відеоконференції, користуватись мобільним телефоном потрібно у беззвучному режимі. Під час дистанційного режиму навчання слід використовувати інформацію розміщену на Платформі дистанційного навчання «Сікорський» / Електронний кампус.

Позааудиторні заняття та залучення професіоналів-практиків. Під час вивчення дисципліни можливі позааудиторні заняття, що включають відвідування науково-практичних заходів, лекцій, тренінгів в межах тематики дисципліни.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті. Зарахування сертифікатів проходження дистанційних чи онлайн курсів здійснюється згідно Положення про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті (затверджено та уведено в дію наказом від 09.05.2023 р. № НОН/157/2023).

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів. Заохочувальні бали можуть бути отримані за участь в олімпіадах (всеукраїнських, університетських), конкурсах наукових робіт, наукових (науково-практичних) конференціях (10% від суми рейтингових балів). Заохочувальні бали не входять до основної шкали РСО. Штрафні бали не передбачаються.

Політика оцінювання контрольних заходів Оцінювання контрольних заходів здійснюється згідно з Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>). Нижня межа позитивного оцінювання кожного контрольного заходу складає не менше 60% від балів, визначених для цього контрольного заходу, а негативний результат оцінюється в 0 балів.

Поточний контроль проводиться впродовж семестру з метою забезпечення зворотного зв'язку між викладачем і здобувачами у процесі навчання та для перевірки рівня теоретичної та практичної підготовки здобувачів на кожному етапі вивчення навчальної дисципліни.

Календарний контроль проводиться двічі на семестр і передбачає проведення модульної контрольної роботи (поділеної на 2 частини), яка здійснюється у вигляді письмової контрольної роботи. Умовою отримання позитивної оцінки з календарного контролю з навчальної дисципліни є значення поточного рейтингу здобувача не менше, ніж 50 % від максимально можливого на час проведення такого контролю.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку за РСО-1 (другого типу), що передбачає оцінювання результатів навчальної діяльності здобувача впродовж семестру, передбачених заходами поточного контролю. Результати оцінювання висвітлюються у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача (<https://ecampus.kpi.ua>).

Політика дедлайнів та перескладань. МКР складаються лише у призначений день. Якщо контрольні заходи, або виконання завдань пропущені з поважних причин (хвороба або вагомі життєві обставини), надається можливість додатково скласти завдання протягом двох найближчих тижнів. Невиконання завдань, а також порушення термінів їх виконання з неповажних причин не надасть можливості набрати відповідні бали рейтингу. Порядок

ліквідації академічної заборгованості та перескладання семестрового контролю регулюється Положенням про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>). Здобувач, у якого за результатами семестрового контролю виникла академічна заборгованість, також має право її ліквідувати відповідно до Положення про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/177>).

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. У випадку незгоди здобувача з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів відповідного контролю на ім'я декана факультету за процедурою визначеною Положенням про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/182>).

Політика щодо академічної доброчесності. Необхідним під час виконання завдань з дисципліни є дотримання політики та принципів академічної доброчесності (<https://kpi.ua/academic-integrity>), які, у тому числі викладено у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>), **Положенні про систему запобігання академічному плагіату в КПІ ім. Ігоря Сікорського** (<https://osvita.kpi.ua/node/47>). У разі виявлення дублювання виконаних завдань, плагіату роботи отримують нульовий рейтинг.

Політика використання штучного інтелекту. Використання штучного інтелекту регламентується «Політикою використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського» (<https://osvita.kpi.ua/node/1225>).

Здобувачі вищої освіти можуть використовувати інструменти моделей генеративного ШІ для: проведення дискусій, обговорення ідеї, розвиваючи власні думки та аналізуючи ідеї «співрозмовника»; перегляду своїх ідей, їх переформулювання для поліпшення структури та їх чіткого, більш конкретного висловлювання; організації самостійного навчання, розвитку навичок письма, вдосконалення стилю висловлювання та розширення лексичного запасу; автоматизованої перевірки граматики, структури та стилю своїх написаних робіт; створення мультимедійних матеріалів (анімації, відео чи інтерактивних презентацій); розробки ігрових сценаріїв, що сприяє розумінню різних ситуацій та розвитку стратегічного мислення; аналізу великих обсягів даних у своїх дослідженнях.

Здобувачам не рекомендується покладатися на ШІ як на єдине джерело інформації. Важливо перевіряти та аналізувати отримані дані з інших авторитетних джерел. Усі випадки використання ШІ для виконання завдань мають бути чітко вказані та задокументовані. Це стосується як використання текстових генераторів, так і інших інструментів ШІ. Використання ШІ має відповідати принципам академічної доброчесності. Недотримання цього положення розглядатиметься як порушення академічної етики.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Семестровий контроль з дисципліни передбачений у вигляді заліку, тому PCO-1 включає оцінювання заходів поточного контролю з дисципліни впродовж семестру.

Основними видами навчальних занять є лекції і семінарські заняття.

Згідно з «Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського» заборонено оцінювати присутність або відсутність здобувача на аудиторному занятті, в тому числі нараховувати за це заохочувальні або штрафні бали.

Поточний контроль проводиться впродовж семестру у процесі навчання для перевірки рівня теоретичної й практичної підготовки здобувачів на кожному етапі вивчення освітнього компонента.

Результати поточного контролю регулярно заносяться викладачем у модуль «Поточний контроль» АС Електронний кампус.

Оцінювання заходів поточного контролю

№ з/п	Види контролю	Ваговий бал	кількість	Σ
1.	Робота, виконана на семінарському занятті: відповіді на теоретичні питання теми	20	1	20
2.	МКР (частина 1, частина 2)	40	2	80
ВСЬОГО:				100

Результати поточного контролю регулярно заносяться викладачем у модуль «Поточний контроль» АС Електронний кампус.

Заохочувальні бали передбачені за виконання творчих робіт з дисципліни (наприклад, участь у конференції із публікацією тез, в університетських олімпіадах з філософії, участь у конкурсах студентських наукових робіт тощо).

Заохочувальні бали не входять до основної шкали РСО, а їхня сума не може перевищувати 10% рейтингової шкали.

Критерій	Ваговий бал
Участь у конференції із публікацією тез / участь в олімпіаді / участь у конкурсі студентських наукових робіт	10

Штрафні бали не передбачені.

Система рейтингових балів та критерії оцінювання

1. Робота на семінарських заняттях:

Ваговий бал – **20**. До видів робіт відносяться: відповіді на семінарі, участь у обговоренні питань семінару.

Рівні оцінювання:

1. Читання тексту за умови, що він відповідає темі заняття — 1-4 бали.
2. Вільне, але не критичне переказування тексту підручника чи інших джерел з заданої теми — 5-11 балів.
3. Вільне володіння матеріалом, критичний аналіз текстів з різних джерел з заданої теми — 12-18 балів.
4. Вміння сформулювати проблему, порівняти різні точки зору на її вирішення, здійснити спробу синтезу цих точок зору і формування власної позиції з цього питання та надавати обґрунтовані і змістовні відповіді на запитання — 19-20 балів.

2. Виконання модульної контрольної роботи:

Ваговий бал - **40**. Загальна кількість балів 80 (може бути дві частини МКР)

Модульний контроль (максимальна кількість балів за одну частину МКР складає 40):

40-39 балів – повна, чітка, викладена в певній логічній послідовності відповідь на поставлені питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення студента не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення студентом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні; студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу.

38-30 балів – не зовсім повна або не достатньо чітка відповідь на всі поставлені питання, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення студента з матеріалом лекцій та підручника; незначні неточності у відповідях.

29-24 бали – відсутність відповіді на певні питання, або неправильна відповідь на них, що свідчить про поверхове ознайомлення студента з навчальним матеріалом або значні похибки у відповідях.

0 балів – тобто незасвоєння окремих тем.

Результати контрольних заходів доступні до ознайомлення авторизованим користувачам в їх особистих кабінетах автоматизованої інформаційної системи «Електронний кампус».

Семестровий контроль: ЗАЛІК

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Здобувач отримує позитивну залікову оцінку за результатами роботи в семестрі, якщо має підсумковий рейтинг за семестр не менше 60 балів та виконав умови допуску до семестрового контролю.

Умови допуску до заліку: рейтинг ≥ 36 б.

Не виконані умови допуску $\rightarrow$ Не допущено.

< 60 балів $\rightarrow$ залікова к/р.

≥ 60 балів = оцінка (відмінно, дуже добре, добре, задовільно, достатньо, незадовільно). Оцінка може бути підвищена за бажанням за рахунок виконання залікової к/р.

Результати контрольних заходів доступні до ознайомлення авторизованим користувачам в їх особистих кабінетах автоматизованої інформаційної системи «Електронний кампус».

Принцип визначення підсумкової оцінки. Рейтингова оцінка доводиться до здобувачів на передостанньому занятті з дисципліни в семестрі. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку і мають рейтингову оцінку 60 та більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом занятті з дисципліни в семестрі викладач проводить семестровий контроль у вигляді **залікової контрольної роботи (письмова)**.

Якщо студент пише залікову контрольну (складає залік у письмовій формі) – кінцевий рейтинг він отримує за результатами залікової контрольної роботи. Попередні набрані бали не враховуються.

Залікова контрольна робота складається із 5 питань. Кожне запитання (завдання) оцінюється у 20 балів за такими критеріями:

- 19-20 балів – відповідь на питання викладено правильно, всебічно, безпомилково і логічно;
- 17-19 балів – достатньо повна відповідь, або незначні неточності;
- 15 – 16 балів – достатньо повна відповідь, або незначні неточності;
- 12-14 балів – неповна відповідь, деякі помилки;
- 0 балів – відповідь відсутня, або є цілком невірною, містить менше, ніж 60% необхідної інформації.

Сума балів переводиться у систему оцінювання згідно з таблицею.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

Не виконані умови допуску	Не допущено
---------------------------	-------------

9.Додаткова інформація з дисципліни.

Орієнтовний перелік питань на залік

1. Естетика як філософська дисципліна. Предмет естетики.
2. Структура естетичної свідомості: Естетичні почуття. Естетична оцінка.
3. Естетика як самостійна наука.
4. Естетичні категорії як духовні моделі естетичної практики суспільства. Історична динаміка естетичних категорій.
5. Категорії гармонії та міри. Специфіка розгляду категорій “гармонія” та “міра” в естетичних теоріях.
6. Категорії прекрасного та потворного. Об’єктивне та суб’єктивне в оцінках прекрасного. Проблема естетизації потворного в мистецтві XX –XXI ст.
7. Краса як форма буття істини за концепцією М. Гайдеггера: М. Гайдеггер. Виток художнього творіння.
8. Категорії трагічного та комічного. Становлення категорії трагічного в історії естетики. Теорія катарсису.
9. Комічне як естетичне вираження суперечностей дійсності. Форми комічного: іронія, сатира, гумор, сарказм.
10. Естетика як метатеорія мистецтва.
11. Мистецтво як специфічний тип духовної діяльності та пізнання.
12. Міметичний та виражальний типи відображення.
13. Знаково-символічна природа художнього образу. Художній символ як засіб виразності образного мислення.
14. Специфіка образно-мовних засобів різних видів мистецтва.
15. Історична типологія мистецтва. Поняття художньої епохи, художнього напрямку, художньої течії, художнього методу.
16. Основні етапи розвитку мистецтва.
17. Соціокультурні чинники формування та розвитку мистецтва модернізму у XX столітті. Поняття “модернізм” і “авангард”.
18. Некласичні та постнекласичні філософсько-естетичні концепції як теоретичні засади художніх напрямів та стилів модернізму.
19. Історичний розвиток модернізму. Основні напрями та течії модернізму в художній культурі першої половини XX століття.
20. Естетичні стратегії абстракціонізму.
21. Вплив психоаналізу З. Фрейда на формування естетичної специфіки сюрреалізму.
22. Модернізм та авангард в українському мистецтві першої половини XX століття.
23. Вплив традицій народної творчості на формування естетичної специфіки українського авангардного мистецтва першої половини XX ст.
24. Естетичні новації супрематизму К. Малевича.
25. Естетичні принципи футуризму: творчість Д.Бурлюка, М.Семенка.
26. Естетична специфіка кубофутуризму в творчості українських модерністів: О. Богомазов, О. Екстер, О. Архипенко.
27. Модернізм та масове мистецтво: витоки, типологія та функції масового мистецтва.
28. Постмодернізм як явище культури постіндустріального суспільства другої половини XX століття. Контекстуальність і плюралістичність як головні принципи постмодерністського мистецтва. Художній твір як Текст в теоріях Р.Барта, Ж.Дерріда.
29. Концепція «смерті автора» Р. Барта.
30. Постмодерністська іронія як прояв специфічного постмодерністського світовідчуття. Сміслообразуюча роль постмодерністської іронії у художніх творах.
31. Постмодернізм в українському мистецтві XX-XXI ст.
32. Соціальне буття мистецтва. Соціальні функції мистецтва.
33. Специфіка мистецтва як форми соціальної комунікації.
34. Художній твір як комунікація. Комунікативні властивості художнього образу.
35. Комунікативні аспекти художньої мови. Знаки та знакові системи художнього спілкування.

36. Рецептивна естетика як підґрунтя багатьох ідей соціології мистецтва.
37. Конкретно-історична та соціальна обумовленість сприйняття художнього твору. Проблема багатозначності художнього змісту, ствердження множинності рецепцій та інтерпретаційних стратегій.
38. Характеристика поняття субкультури. Субкультура як актуалізація картини світу.
39. Типологія субкультур. Домінуючі та маргінальні, офіційні та контркультурні субкультури суспільства. Молодіжні субкультури.
40. Вплив мистецтва на формування і розвиток субкультур. Художній твір як взаємодія картин світу автора і реципієнта.
41. Характеристика і кореляція понять «медіакультура», «інформаційна культура», «кіберкультура».
42. Особливості трактування медіа як засобу комунікації та повідомлення за концепцією М. Маклюєна. Проблема типології.
43. Концептуальна стратегія «нових медіа» Л. Мановича.
44. Вплив медіатехнологій на формування комунікативних стратегій сучасного мистецтва.
45. Технообраз та віртуальна реальність як феномени культури.
46. Характеристика технообразу. Комп'ютерні технології створення технообразу. Кореляція понять технообразу та текстообразу.
47. Поняття віртуальної реальності. Естетика віртуальності та поняття «симулякр» постмодерністської естетики. Гіперлітература та гіпертекст.
48. Характеристика поняття «арт-практика». Проблема типології.
49. Енвайромент, паблік-арт, ленд-арт, стрит-арт як прояв естетизації дійсності й розширення мистецького простору.
50. Мурал як форма соціальної взаємодії.
51. Арт-практики в контексті розвитку українського актуального мистецтва (contemporary art).
52. Цифрове мистецтво та інтерактивна специфіка нет-арту.

Дистанційне навчання.

В умовах дистанційного режиму організація освітнього процесу здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання: система Електронний кампус, ресурси платформи дистанційного навчання «Сікорський», сервіс «Google Classroom». Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни і засвоєння матеріалу використовуються сервіси для організації онлайн-конференцій та відеозв'язку (наприклад, «Zoom»), електронна пошта, месенджери.

Навчальний процес у дистанційному режимі здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчальних занять.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Ухвалено на засіданні кафедри філософії (протокол № 1 від 27.08.2024 р.).

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 1 від 29.08.2024 р.)